

Agata Piórkowska

Spółeczeństwo postkryzysowe. Nowe idee i wyzwania

Sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji naukowej
„Narracje postkryzysowe. Nowe utopie”, Olsztyn,
22–23.05.2014

DOI: <http://dx.doi.org/10.12775/RF.2014.021>

Ogólnopolska konferencja naukowa „Narracje postkryzysowe. Nowe utopie”, zorganizowana z inicjatywy Interdyscyplinarnego Koła Naukowego InterGender, działającego przy Instytucie Filozofii Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, odbyła się w dniach 22–23.05.2014., na Wydziale Humanistycznym, przy współpracy Instytutu Filozofii oraz Instytutu Filologii Polskiej. Nowatorska i twórcza pod względem problematyki badawczej konferencja zgromadziła studentów, doktorantów i pracowników naukowych z różnych ośrodków akademickich, a także osoby związane z pozauniwersyteckimi organizacjami naukowymi. W konferencji uczestniczyli przedstawiciele uczelni m.in. z Łodzi, Poznania, Wrocławia, Opola, Krakowa, Gdańska, Olsztyna czy Warszawy.

Jednym z celów, który przyświecał organizatorom, była integracja i współpraca reprezentantów odmiennych dyscyplin naukowych, których nurtują pokrewne problemy związane z kondycją współczesnego człowieka i społeczeństwa. Można było wysłuchać wystąpień nie tylko filozoficznych, ale również kulturoznawczych, literaturoznawczych, językoznawczych, psychologicznych, socjologicznych, a nawet z dziedziny sztuki. Owa różnorodność nadała konferencji wymiar interdyscyplinarności i wielowymiarowości na płaszczyźnie merytorycznej,

zachowując jednocześnie spójność tematyczną określoną przez organizatorów. Tym bowiem, co wzbudziło zainteresowanie i stworzyło obszar do debat i dyskusji wśród prelegentów i słuchaczy, była właśnie tematyka zaproponowana przez członków i członkinie koła InterGender. Organizatorzy głównym tematem konferencji uczynili bowiem nie tylko szeroko rozumiany kryzys, który jest współcześnie często eksplorowanym motywem zarówno przez socjologów, filozofów, ekonomistów, jak i polityków, lecz także próby jego przezwyciężenia na różnych płaszczyznach teorii i życia praktycznego.

Założeniem organizatorów było poddanie analizie i dyskusji współczesnych dyskursów, które są wyrazem niezadowolenia lub nawet dystansowania się wobec zastanej rzeczywistości, a ponadto próbą jej modyfikacji, a przez to wskazywania nowych rozwiązań i strategii działania. Wystąpienia uczestników konferencji oscyływały między dwoma obszarami rozważań: sferą praktycznych działań, aktywności i rozwiązań oraz sferą teoretyczną – kreowania nowych konceptów i idei. Zaproponowany zakres problemowy znalazł odzwierciedlenie w tematycznie uporządkowanych panelach, zatytułowanych kolejno: „Postsekularyzm”, „Posthumanizm”, „Transhumanizm”, „Nowy wspianały świat”, „Polityka”, „Uniwersalizm”, „Podmiot”, „Miasto” oraz „Praktyki codzienności”¹.

W panelu „Postsekularyzm” zaprezentowano koncepcje Charlesa Taylora, Jürgena Habermasa, Mariana Pankowskiego oraz Karola Wojtyły. W kontekście tych koncepcji analizowano problem konfliktowej wielości religijnej i kulturowej w realiach demokracji liberalnych oraz związku i wzajemne oddziaływanie pomiędzy moralnością, kulturą, współczesnym społeczeństwem a religią (w tym rolą i miejscem religii w sferze społeczno-politycznej). W kolejnym panelu, zatytułowanym „Posthumanizm”, poruszono zagadnienia dotyczące tego, co ludzkie, i tego, co nieantropocentryczne. Deliberacji poddane zostały zarówno motywy posthumanistyczne, obecne w dziełach literackich (m.in. w twórczości Williama S. Burroughsa), jak i posthumanistyczne wizje przyszłości, będące rezultatem rozwoju biotechnologii. Rozważania nad technologicznymi możliwościami człowieka, służącymi poprawie kondycji ludzkiej, były przedmiotem obrad sekcji poświęconej tematyce transhumanizmu, w której słuchaczom została przybliżona nie tylko ogólna problematyka transhumanizmu, lecz także jego realne skutki w codziennym życiu spowodowane rozwojem inżynierii biomedycznej i neuronauk, rzutujące na przyszłość ludzkości. Dyskutowano także nad ideami transhumanizmu we współczesnej sztuce filmowej.

¹ Szczegółowy program konferencji znajduje się na stronie: <http://narracjepostkryzysowe.blogspot.com>.

Kolejny panel, zatytułowany „Nowy wspaniały świat”, poświęcony został utopijnym, kontrfaktycznym projektom, które powstały w wyniku konfrontacji z rzeczywistością oraz jako wyraz sprzeciwu wobec niej. Analizie poddane zostały m.in. koncepcja anarchoprymitywizmu Johna Zerzana, dyskursy liberalne i anarchokapitalistyczne oraz przedsięwzięcie społeczno-gospodarcze, jakim jest kibuc. W kolejnym panelu „Polityka” można było wysłuchać referatów poświęconych teoriom współczesnych filozofów, takich jak: Ernesto Laclau i Chantal Mouffe czy Claude Lefort, oraz wziąć udział w dyskusji dotyczącej porządku społeczno-politycznego, a w szczególności idei demokracji, sprawiedliwości oraz wolności. Filozoficzna refleksja stanowiła także osnowę sekcji poświęconej uniwersalizmowi, w której podkreślona została potrzeba racjonalności, a przez to rehabilitacji rozumu nie tylko jako środka niezbędnego do przezwyciężenia kryzysu, ale również jako fundamentu do tworzenia ponowoczesnego, etycznego społeczeństwa. Z kolei w panelu „Podmiot” filozoficznym rozważaniom i analizom poddane zostały zaprezentowane przez prelegentów koncepcje podmiotowości i tożsamości. Na przykładzie teorii kampu, koncepcji podmiotowości nomadycznej autorstwa Rosi Braidotti, jak również teorii tożsamości polifonicznej Huberta Hermansa, zaakcentowana została potrzeba redefinicji podmiotu, a nie jego odrzucenia.

Kolejny panel, zatytułowany „Praktyki codzienności”, wypełniły referaty odnoszące się do projektów postulujących minimalizm, który ujawnia się m.in. w zmianach żywieniowych, trybie pracy, czasie wolnym czy szeroko rozumianej konsumpcji – jako nowy styl życia. W sekcji tej znalazło się również miejsce na analizę nowego zjawiska w kulturze popularnej, jakim jest kobieca twórczość typu *slash*, jak również na dyskusję dotyczącą roli sztuki we współczesnym społeczeństwie, a ściślej sztuki jako narzędzia kształtującego postawy obywatelskie, będącej tym samym czynnikiem zmian społecznych. Analizie poddana została także rola animatora kultury wykorzystującego to narzędzie. Uczestnicy ostatniego panelu – „Miasto” – skupili na się praktycznych, realnych działaniach i rozwiązaniach, prezentując projekty odnoszące się do zagospodarowywania przestrzeni miejskiej. Refleksji i analizom poddano takie zjawiska i pomysły jak: *place branding*, miasto biocentryczne oraz zjawisko *urban exploring*.

Doskonałym uzupełnieniem części konferencyjnej była tzw. część miejska (artystyczna), która odbyła się na olsztyńskim Starym Mieście, w pubie Stary Zaulek. Podczas pierwszego dnia konferencji można było obejrzeć intrygujący performans Grupy Artystycznej Fałdy z Olsztyna pod przewodnictwem Anny Drońskiej – wciągający odbiorcę w sferę rezonansu obrazów i dźwięków, zatytułowany *Obrazy cymatyki*. Szczególny zachwyt i entuzjazm wzbudził jednak występ żeńskiego hip-hopowego duetu z Warszawy pod nazwą „Maria Konopnicka”. Artystki

zaintrygowały słuchaczy poetyckimi, ale też zaangażowanymi społecznie i politycznie tekstami. Drugiego dnia konferencji można było natomiast skosztować wegańskich przysmaków podczas Vegan Branchu oraz wziąć udział w pokazie filmu *Okresowy mężczyzna* (reż. Amit Virmani, Indie, Singapur, 2013) zorganizowanym dzięki Fundacji Inicjatyw Filmowych „Tu się movie”.

Warto podkreślić, że zaprezentowane podczas konferencji referaty, cechujące się bogactwem treści, rzetelnością, przemyślanymi argumentami i konstruktywnymi wnioskami, stanowiły nie tylko próbę analizy i diagnozy rzeczywistości oraz odpowiedzi na niepokoje teraźniejszości, ale również skłoniły do refleksji nad przyszłością, wskazując nowe wyzwania dla jednostki i społeczeństwa. Ponadto spektrum zagadnień, a także ich wielowymiarowe ujęcie dowodzi tego, że współczesna myśl szeroko rozumianej humanistyki jest prężna, twórcza, interdyscyplinarna, podejmująca konfrontację nie tylko z rzeczywistością, ale też z innymi gałęziami wiedzy.